

Ett Umeå för hela livet.

Alliansens uppdrag
och budgetförslag **2027**

Innehåll

Inledning	2
Äldreomsorgen	5
Funktionshinderomsorgen	8
En trygg uppväxt	9
Skolan	11
Robust beredskap och försörjningsförmåga	15
Miljö och klimat	17
Alla ska ha tillgång till kultur och en aktiv fritid	17
Öka bostadsbyggandet i Umeå	22
Förbättra företagsklimatet i Umeå	24
Kommunen som arbetsgivare	26
Investeringsramarna	27
Nettokostnadsavvikelser	27
Kommunfullmäktiges mål och uppdrag 2027–2030	29
Alliansens uppdrag för 2027	32
Budgetramar nämnder och styrelser 2027	40

Mattias Larsson (C), Veronica Kerr (KD), Hanna Lundin Jernberg (L) & Anders Ågren (M)

Inledning

Alliansen arbetar för hela Umeå, både stad och landsbygd. Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna går gemensamt fram för att forma ett Umeå där människor vill leva hela livet. Från en trygg uppväxt, genom ett arbetsliv där livspusslet går ihop, till ett värdigt åldrande med livskvalitet och en äldreomsorg att lita på.

Vi vill med vår gemensamma budget visa på ett alternativ till det Socialdemokratiska styret i Umeå som sviker välfärden. Den gångna mandatperioden har präglats av skandaler inom äldreomsorgen, med fall av vanvård och våld, samt återkommande exempel på bristande ledarskap bland annat genom en visseblåsarfunktion som inte fungerar och med tendenser till tystnadskultur. Det här visar att Socialdemokraterna är regeringströtta efter över tre årtionden vid makten och att de saknar både idéer och energi för att lösa Umeås samhällsproblem. Umeåborna förtjänar bättre. Med Alliansen får Umeå ett lag som är redo att bygga upp medborgarnas tillit till välfärden igen och ta sig an samhällsutmaningarna med en ambitiös reformagenda.

Den viktigaste frågan de kommande fyra åren är att bygga upp förtroende för äldreomsorgen igen. Umeåborna kan lita på att Alliansen kommer tillföra de resurser

som krävs och genomdriva nödvändiga reformer för att Umeå ska få en omsorg värd namnet.

Vi håller frihet för enskilda individer högt, även inom välfärden. Äldreomsorgen ska kännetecknas av delaktighet, valfrihet och självbestämmande. Samtidigt som äldreomsorgen står inför stora utmaningar, från anställdas arbetsvillkor till bristande kvalitet i vården och en växande oro bland brukarna, väljer styret att avskaffa Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten. Det begränsar människors möjlighet att påverka sin egen omsorg. I vår budget satsar vi på en kommun där äldreomsorgen håller hög kvalitet och där valfrihet är en självklarhet. Genom viktiga reformer bygger vi en modern äldreomsorg som sätter individens behov främst. Det leder till en omsorg som medborgarna kan lita på.

Idag brottas äldreomsorgen med att personal har bristande kunskaper i svenska, vilket riskerar patientsäkerheten och försvårar det dagliga arbetet. Det handlar i grunden om respekt för äldre och att de får en god vård och omsorg såväl som rehabilitering. Vi vill att personalen ges förutsättningar att tillhandahålla en värdig äldreomsorg så att de kan känna trygghet och stolthet över sitt arbete. Det ska vara en självklarhet att arbetsgivare säkerställer att personalen både förstår och kan göra sig förstådd på svenska. Därför är det en självklarhet med språktester i svenska vid anställning inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorg.

Umeås medborgare ska känna sig trygga i en välmående arbetsmarknad och ett företagsklimat som driver tillväxt. För att möjliggöra nya jobb och investeringar krävs ordning och reda i den kommunala ekonomin. En stark ekonomi tryggar välfärden, framtida pensioner och stabilitet i osäkra tider. Genom bättre villkor för företag skapar vi arbetstillfällen och minskar bidragsberoende. Företagen är en nyckel för Umeås utveckling, de genererar jobb och skatteintäkter som bygger välfärden.

Vi vill sänka skatten för att göra arbete mer lönsamt, stärka tillväxten och ge människor med små marginaler större ekonomisk frihet. Umeå ska vara en kommun där människor vill leva och arbeta, med en långsiktig ekonomisk politik som främjar ansvar och utveckling.

I Umeå råder bostadsbrist sedan många år. En växande kommun kräver fler och bättre bostäder, såväl i staden som på landsbygden. Det behövs därför fler insatser för att möjliggöra ökad produktion av bostäder. Detta omfattar lägenheter, radhus och villor, anpassade efter människors behov och drömmar.

Alla förtjänar en trygg uppväxt och en bra start i livet oavsett bakgrund, bostadsområde eller funktionsvariation. Vi i Alliansen prioriterar skolan genom ökade resurser till för- och grundskolan. Med reformer för lärarnas arbetsvillkor och för utbildning med kunskap i fokus ska resultaten bli bättre. Vi vill även se en satsning på elevers psykiska hälsa samt anpassning för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) i skolmiljön. Inte minst är det dags att äntligen nå

målet om mindre barngrupper i förskolan. Det är en fråga om arbetsmiljö, men också om barnets bästa.

En trygg uppväxt kräver även förebyggande insatser mot organiserad brottslighet såväl som insatser för trygga miljöer för barn och vuxna. Ingen ska behöva känna sig otrygg på kvällen, därför vill vi se bättre belysning och stärkt samverkan mellan kommunen, polisen och civilsamhället.

Umeå ska erbjuda en aktiv och varierad fritid för alla åldrar. Barn ska ha trygga lekplatser och tillgång till idrott och kultur. Vuxna ska kunna njuta av friluftsliv, båtliv och ett rikt kulturutbud. För hundägare behövs fler rastgårdar. Äldre ska ha mötesplatser och aktiviteter som främjar hälsa och gemenskap. En kommun att leva i hela livet kräver möjligheter till rekreation, aktivitet och social samvaro.

Våra fyra partier förenas i det kontinuerliga arbetet med att värna den gemensamma välfärden, oavsett om det gäller förskola, skola eller äldre- och funktionshinderomsorg. Det är omfattande och viktiga verksamheter, som ska präglas av hög kvalitet och valfrihet för den enskilde. Du ska kunna lita på Umeå genom hela livet!

Äldreomsorgen

Hur vi behandlar våra äldre säger något om vilka vi är som samhälle och som människor. Allianspartierna vill bygga en äldreomsorg där varje individ får åldras med trygghet, respekt och delaktighet. Det kräver både investeringar och värderingar, men framför allt en syn på omsorg som ett gemensamt ansvar, inte en uppgift som bara ska lösas så billigt som möjligt. Alliansen föreslår en förstärkning av äldrenämndens ram i Umeå med drygt 125 miljoner kronor för år 2027, vilket är 20 miljoner kronor mer än vad de styrande Socialdemokraterna och Miljöpartiet presenterade.

Umeå ska vara en kommun där äldre får det stöd de behöver för att leva ett tryggt, aktivt och värdigt liv, oavsett var i kommunen man bor och oavsett vem som är utförare. I takt med att vår befolkning åldras ökar behoven, men också möjligheterna att tänka nytt, förbättra det som brister och bygga vidare på det som fungerar. Därför vill vi i Alliansen utveckla äldreomsorgen med fokus på kvalitet, respekt och valfrihet, alltid med den enskilde människan i centrum. I vårt Umeå ska varje äldre person ha rätt att påverka sin vardag. Det handlar om att bli sedd som individ, inte bara som vårdtagare.

Valfrihet som grund för trygg omsorg

Vi vill att äldre i Umeå ska ha friheten att välja vem som kommer hem till dem. Den rätten är inte ett privilegium, det är en fråga om värdighet, trygghet och respekt. Därför vill vi utveckla hemtjänsten inom ramen för Lagen om valfrihetssystem (LOV) och återinföra valfriheten inom hemtjänsten samtidigt som vi vill öppna för LOV inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.

Valfrihet handlar inte bara om utförare. Det handlar också om inflytande i vardagen. Därför vill vi införa en modell där den enskilde i större utsträckning kan påverka vilka medarbetare som utför insatser i hemmet, inklusive möjlighet att framföra önskemål eller välja bort specifik personal. För många äldre är det en avgörande trygghetsfråga.

Äldre ska få möjligheten att välja om kvinnlig eller manlig personal ska hjälpa dem vid intima insatser, som dusch och påklädning. Om man inte känner sig trygg med den personal som duschar, klär av eller rör vid ens kropp, ska man inte tvingas till det.

Vi vill också säkerställa rättvisa villkor mellan kommunala och privata utförare. Ersättningsnivåerna ska vara likvärdiga så att kvalitet och innehåll avgör, inte olika ekonomiska förutsättningar. Samtidigt ska kontrollen mot välfärdsbedrägerier stärkas, oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller privat regi.

Personcentrerad omsorg på riktigt

I en värdig äldreomsorg står människan i centrum, inte schemat. För oss i Alliansen är det självklart att omsorgen ska utgå från varje individs behov, önskemål och

livssituation. Därför vill vi ta ett helhetsgrepp för att stärka det personcentrerade arbetssättet i Umeå kommun.

Vi föreslår att äldrenämnden och individ- och familjenämnden uppdaterar sina kvalitetsdeklarationer så att det tydligt framgår att omsorgen utgår från en personcentrerad grundsyn. För att det inte bara ska bli fina ord på papper vill vi också säkerställa att all omsorgspersonal får utbildning i personcentrerad vård och omsorg och hur det kan tillämpas i vardagen, inom både hemtjänst och särskilda boenden.

Omsorgen ska utgå från den enskildes faktiska behov och inte pressas in i minutjakt och snäva schabloner. Minutjakt präglar alltjämt dagens system och urholkar både kvalitet och arbetsvillkor.

Det är helt oacceptabelt att ett ersättningsystem bygger in att personal och utförare förväntas arbeta utan ersättning. Den tid som krävs för att genomföra beviljade insatser med god kvalitet ska ersättas fullt ut, inte delvis eller i teorin.

Socialdemokraternas förslag om flexibel hemtjänst med ramtid framställs som ett steg bort från minutstyrning, men riskerar i praktiken att cementera samma problem i ny form. När ersättningen fortfarande inte följer den verkliga tidsåtgången fortsätter minutjakten och utförare lämnas att bära kostnaden genom obetalt arbete.

Vi vill dessutom införa förenklad biståndsbedömning för vissa hemtjänstinsatser för att göra det lättare att få stöd i tid, minska administrationen och skapa en mer tillgänglig äldreomsorg.

Trygghet och kvalitet i vardagen

Trygghet handlar om mer än låsta dörrar och larm. Det handlar också om att veta vem som kommer hem till dig, vilken hjälp som ska utföras och att känna tillit till omsorgen. Därför vill vi genomföra ett pilotprojekt med en informationslösning som tydliggör planerade besök, vem som kommer och vilken hjälp som ska utföras. Det kan minska oro, stärka tryggheten och samtidigt frigöra mer tid till omsorg genom minskad administration.

Vi vill även stärka rutinerna kring lex Sarah-anmälningar och avvikelserapportering. Missförhållanden ska upptäckas tidigare, hanteras snabbare och följas upp bättre. Tydligare ansvar, kortare handläggningstider och bättre uppföljning är avgörande för att skapa en omsorg där kvalitet och trygghet står i centrum.

När tryggheten sviker – att motverka våld mot äldre

Ingen ska behöva känna sig otrygg i mötet med omsorgen. Därför vill vi att våld mot äldre inkluderas i kommunens brottsförebyggande arbete och i den lokala lägesbilden över brottsligheten. Äldrenämnden bör också ta fram en särskild handlingsplan för att förebygga, upptäcka och hantera våld mot äldre inom omsorgen.

Alla som arbetar nära äldre ska ha rätt utbildning och rätt stöd för att kunna agera vid misstanke om missförhållanden eller våld. Det gäller både omsorgspersonal och chefer. Självklart ska misstänkta brott inom äldreomsorgen polisanmälas.

Maten och guldkanten i vardagen

Livskvalitet handlar också om de små sakerna i vardagen. Om doften av mat som lagas, möjligheten att sitta ner tillsammans vid en trevlig måltid och känslan av att fortfarande få njuta av livet även när man blivit äldre.

Vi vill därför ta fram ett nytt mat- och måltidskoncept för äldreomsorgen med fokus på hemlagad, näringsrik och individanpassad mat. Måltiderna ska inte bara ge näring utan också bidra till gemenskap, trivsel och livsglädje. Vi vill skapa mer guldkant i vardagen genom större valfrihet, trevligare måltidsmiljöer och särskilda satsningar vid helger och högtider.

I Umeå ser vi vad som händer när sådana värden prioriteras ned. När riktlinjer förändras och tidsramar pressas blir konsekvenserna konkreta i människors vardag. Tänk att spendera 10, 20 eller 30 år i äldreomsorgen utan att få känna doften av mat som puttrar på spisen eller uppleva måltiden som en stund att se fram emot. Umeås äldre förtjänar bättre än så.

Vi vill också införa en garanti för daglig utevistelse för personer med hemtjänst eller som bor på vård- och omsorgsboende. Att få komma ut, känna frisk luft och möta andra människor är inte en lyx. Det är en viktig del av ett värdigt liv.

Ofrivillig ensamhet

I vårt Umeå ska ensamhet inte vara en del av åldrandet. Ofrivillig ensamhet är en allvarlig folkhälsofråga som ökar risken för både psykisk och fysisk ohälsa. Därför vill vi stärka det sociala innehållet i äldreomsorgen och utveckla samarbetet med civilsamhället.

Som ett led i detta vill vi utveckla ett koncept med sociala värddar inom särskilda boenden i samverkan med frivilligorganisationer. Det handlar om att skapa fler mänskliga möten i vardagen. Någon som har tid att sitta ner, lyssna, spela kort eller bara finnas där. Ingen ska behöva känna sig bortglömd när åren läggs till livet.

Trygghet genom språk och kompetens

Trygghet, delaktighet och kvalitet i omsorgen förutsätter att personal och brukare kan förstå varandra. Därför vill vi införa språktest vid anställning inom hemtjänst, äldreomsorg och funktionshinderomsorg. Den som arbetar nära människor i utsatta situationer måste kunna kommunicera på ett sätt som skapar förtroende och där varje människa garanteras den vård den behöver. Därför behövs satsningar på språkutveckling för vårdpersonal och resurser som säkerställer att även Umeåbor med behov av exempelvis teckenspråkskompetens får fullgod vård.

Vi vill också stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att införa vårdnära serviceteam på alla vård- och omsorgsboenden. Genom att avlasta

omsorgspersonalen med praktiska arbetsuppgifter kan mer tid frigöras för omsorg, närvaro och mänskliga möten.

Samtidigt vill vi verka för en mer sammanhållen vård och omsorg på äldreboenden genom att utreda möjligheterna att knyta läkarkompetens och logopedier närmare verksamheten. Det kan bidra till bättre kontinuitet, ökad trygghet och högre kvalitet i vården av äldre.

Innovation och utveckling

För att möta framtidens behov krävs en äldreomsorg som är både trygg och nytänkande. Därför vill vi satsa på innovation, utveckling och kvalitetssäkring. Genom digital teknik, välfärdsteknik och smartare arbetssätt kan vi både höja kvaliteten och förbättra arbetsmiljön.

Vi vill exempelvis införa mobila trygghetslarm som fungerar även utanför hemmet för att stärka äldres trygghet, självständighet och möjlighet till ett aktivt liv.

Att arbeta i äldreomsorgen

En äldreomsorg av hög kvalitet bygger på kompetenta och engagerade medarbetare. För oss är det en självklarhet att visa respekt för den yrkesroll som vård- och omsorgspersonal har. Samtidigt förväntar vi oss ansvarstagande och professionalism i varje möte med brukare, anhöriga och kollegor.

Kvalitet skapas inte genom överkontroll utan genom medarbetare som har rätt kompetens, tillräcklig bemanning, en fungerande arbetsmiljö och ett ledarskap som bygger på tillit snarare än detaljstyrning. Därför vill vi också uppmuntra fler enheter inom äldreomsorgen att ombildas till intraprenader för att skapa större engagemang, flexibilitet och lokal utvecklingskraft.

Vi vet att personalen arbetar under hårt tryck och sjukfrånvaron är hög. För att förbättra arbetsmiljön behöver grundbemanningen öka.

Äldreomsorgen är inget genomgångsyрке. Det är en samhällsbärande framtidsbransch där människor varje dag gör avgörande insatser för andra. Det förtjänar både respekt, rätt förutsättningar och stolthet.

Funktionshinderomsorgen

Umeå kommun ska erbjuda en funktionshinderomsorg som genomsyras av respekt för individens frihet, självbestämmande och rätt till ett gott liv. Alla människor, oavsett funktionsvariation, ska ges möjlighet att leva ett liv som andra, med arbete, meningsfull sysselsättning, social gemenskap och inflytande över sin vardag. Det är ett samhällsansvar att undanröja hinder som står i vägen för detta.

Bostad först

Umeå har i dag för få boenden med särskild service eller andra anpassade bostäder för personer med funktionsvariation. Samtidigt växer staden, och med den också behoven. Kommunens bristande förmåga att verkställa beslut om bostad i tid leder till domstolsbeslut, viten och mänskligt lidande. Det är oacceptabelt. Vi anser att kommunen aktivt ska möjliggöra fler boenden i samarbete med privata och idéburna aktörer. Väntetiden från beslut till inflyttning måste kortas rejält. Det handlar om respekt för människors livsval och livsvillkor.

Valfrihet och mångfald även inom funktionshinderomsorgen

Vi vill att lagen om valfrihetssystem (LOV) införs inom funktionshinderomsorgen. Rätten att kunna välja utförare är lika viktig oavsett ålder, diagnos eller stödbehov. En mångfald av aktörer främjar utveckling, innovation och lyhördhet för individens behov. Det är inte ett hot mot kommunens verksamheter, utan en möjlighet att komplettera och utveckla dem. Att ställa höga kvalitetskrav på alla utförare kommunala såväl som privata är självklart.

Individuellt stöd och tillgängligt samhälle

Alla insatser till personer med funktionsvariation ska utgå från individuella behov. Men ett gott liv kräver mer än vård. Det handlar om delaktighet i samhället, i kultur och fritid, om att kunna ta sig till jobbet eller skolan. Du ska ha möjlighet att forma din framtid. Därför är tillgänglighet och universell utformning viktiga perspektiv i all kommunal planering.

Vi vill också förbättra möjligheten till sysselsättning för personer med funktionsvariation. Umeå kommun bör i högre grad erbjuda anpassade praktik- och arbetsmöjligheter, samt utveckla samverkan med arbetsgivare och civilsamhället. Alla vinner på ett mer inkluderande arbetsliv.

Personal och kompetens – nyckeln till trygghet och kvalitet

Personalens kompetens är avgörande för trygg och kvalitativ funktionshinderomsorg. Vi vill se språktest vid anställning, kontinuerlig kompetensutveckling och ökade möjligheter till karriärvägar inom omsorgen. Fler vårdnära serviceteam bör också införas för att frigöra tid för kärnuppgiften. Att vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö och inflytande för medarbetare måste vara en självklarhet.

En trygg uppväxt

Alla barn och unga i Umeå ska ha rätt till en trygg uppväxt som är fri från våld, rädsla och kriminalitet. För att lyckas med det krävs långsiktigt arbete som går bortom symbolpolitik.

Umeå måste växa tryggt och säkert

Trygghetsarbetet i Umeå behöver bli mer fokuserat, samordnat och resultatnriktat. Det räcker inte med att samla insatser under gemensamma rubriker, utan vi måste veta vad som gör verklig skillnad. Därför vill vi i Alliansen se en tydlig uppföljning av hur kommunens trygghetsresurser används: vilka konkreta åtgärder som genomförts, vilka resultat de gett, och om de når rätt målgrupper. För att bygga ett tryggt Umeå krävs att varje skattekrona används klokt och strategiskt, med fokus på beprövade och förebyggande insatser.

Gängens närvaro i Umeå kräver riktade insatser

Det förebyggande arbetet mot kriminalitet måste börja tidigt. En nyligen publicerad nulägesanalys från Umeå kommun visar att kriminella nätverk är etablerade i kommunen och aktivt rekryterar barn och unga, allt för ofta till narkotikahandel. De utnyttjar unga som billig och lättåtkomlig arbetskraft. Rekryteringen sker både fysiskt och digitalt, och möjliggörs av flera riskfaktorer: ekonomisk utsatthet, våld i hemmet, skolmisslyckanden, psykisk ohälsa, funktionsvariationer, brist på positiva förebilder och avsaknad av trygga sammanhang.

Samtidigt lockar gängens löften om pengar, status, gemenskap och identitet, förstärkta av glorifiering i sociala medier och populärkultur. För att kunna förebygga rekryteringen behöver kommunen rikta insatser mot just dessa bakomliggande faktorer och det kräver samverkan mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och civilsamhälle. Dessutom anser vi att SIG (social insatsgrupp) behöver förstärkas med resurser då det enligt nulägesanalysen är kö till denna viktiga insats som syftar till att motverka att unga med hög risk att begå brott att lämna en kriminell livsstil.

De kriminella gängerna har också försökt rekrytera barn och unga vid idrottsplatser i Umeå. Det är en oroande utveckling som kräver insatser från hela samhället. Vi vill att kommunen ska utreda åtgärder för att säkerställa tryggheten i anslutning till idrotts- och fritidsanläggningar.

Trygghet i vardagen

Otryggheten bland unga i Umeå är fortsatt hög. Enligt Unga24 uppger 39 procent av tjejerna i åldern 13–18 år att de känner sig otrygga när de går hem ensamma på kvällen. Bland killar är siffran 6 procent. Det är inte acceptabelt. Mer än var tredje kvinna i Umeå uppger också att de ibland eller ofta undviker att gå ut ensam av rädsla för att bli utsatta för våld eller ofredande, enligt folkhälsoenkäten "Jämlika liv".

Alliansen vill se fler konkreta trygghetsskapande åtgärder, till exempel bättre belysning, säkra gång- och cykelvägar samt ökad samverkan med polis, civilsamhälle och ideella jourer.

Stoppa hedersförtrycket

Hedersrelaterat våld och förtryck är ytterligare ett allvarligt hot mot barns och ungas

trygghet. Kartläggningen från 2021 visade på allvarliga brister i kunskap och arbetssätt inom kommunen. Vi vill därför se riktade utbildningsinsatser, uppdaterade handlingsplaner och förbättrade rutiner i de nämnder och verksamheter som möter barn och unga. Det gäller både skolor och socialtjänst. Att tidigt upptäcka och agera mot hedersförtryck är avgörande för att skydda barn och unga.

Alliansen vill bygga ett Umeå där varje barn får växa upp i trygghet, oavsett bostadsområde, kön eller bakgrund. Det kräver att vi fokuserar på det som faktiskt fungerar och vågar ompröva det som inte gör det.

Skolan

Skolan är en av kommunens absolut viktigaste uppgifter. Grunden till ett liv i frihet, trygghet och möjligheter börjar i förskolan och fortsätter genom hela utbildningskedjan. För oss i Alliansen är det avgörande att varje barn och elev får det stöd den behöver för att lyckas i skolan, oavsett bakgrund, bostadsområde eller funktionsvariation.

En skola för framtiden, med kunskap, trygghet och valfrihet i fokus

Alliansen fortsätter att prioritera skolan i Umeå kommun. Vi har särskilt ökat resurserna till för- och grundskolenämnden. Vi ökar resurserna till för- och grundskolenämnden med 76 miljoner kronor för nästa år, vilket är ca 25 miljoner kronor mer än vad de styrande i S/MP lägger i sin budget. Det möjliggör ett förverkligande av mindre barngrupper i förskolan och ökad kvalitet. Vi står fast vid vår övertygelse att valfrihet, höga förväntningar och tidiga insatser är avgörande för att varje barn ska nå sin fulla potential.

Det ska finnas lättillgänglig och relevant information om alla skolor och om vilka fristående och kommunala utbildningar som erbjuds i kommunen, så att det blir lättare för föräldrar och elever att välja skola. Val av skola ska bli obligatoriskt. För att öka både transparensen och likvärdigheten har vi därför gett för- och grundskolenämnden i uppdrag att införa ett aktivt och obligatoriskt skolval samt ta fram ett skolpengssystem som beslutas av kommunfullmäktige. Vår ambition är att skapa en struktur där alla elever, oavsett bakgrund, har verklig möjlighet att göra ett informerat val och där resurserna fördelas rättvist mellan kommunala och fristående skolor.

Vi tror också på kraften i entreprenörskap. Därför vill vi införa entreprenörskap i grundskolan enligt Nordmalingsmodellen, för att stärka elevernas självkänsla, kreativitet och entreprenöriella förmågor redan från tidig ålder. I gymnasieskolan vill vi öka andelen elever som driver UF-företag, särskilt på yrkesprogrammen, som en del i att rusta unga för ett föränderligt arbetsliv.

Enligt Kolada har andelen elever som har nått betygskriterierna i alla ämnen i årskurs 9 har minskat från 77,8% 2023 till 76,3% 2025. I årskurs 6 är det också färre som har nått betygskriterierna 2025 än 2023. Denna nedgång understryker behovet av fortsatta satsningar för att förbättra skolans kvalitet och förtroende bland invånarna. Med våra prioriteringar stärker vi skolans framtid genom kunskap, trygghet och valfrihet.

Mindre barngrupper för en tryggare förskola

Med minskande barnkullar ser vi nu möjligheten att realisera målet om högst 15 barn per barngrupp i förskolan. Det är ett mål som kommunfullmäktige har ställt sig bakom i beslut efter beslut under snart 20 års tid. Trots detta har de styrande rödgröna inte genomfört det i praktiken. Vi i Alliansen är fast beslutna att omsätta dessa beslut i verklig förändring.

Enligt rapporten *Tryggare kan alla vara* från Sveriges Lärare lyfts flera risker med stora barngrupper: bland annat försämrade förutsättningar för barn att knyta trygga relationer, ökad risk för att barnens behov inte blir sedda, och en högre arbetsbelastning för personalen med ökad sjukfrånvaro som följd. Detta understryker vikten av att minska barngruppernas storlek för att säkerställa barnens trygghet och utveckling. Att genomföra de här förändringarna är också ett sätt att äntligen infria löften och beslut som fattats år efter år i kommunfullmäktige.

Enligt Kolada låg Umeås genomsnittliga gruppstorlek i förskolan på 16,0 barn per avdelning år 2025, en ökning med 0,1 från 2024. Det är fortsatt högt i jämförelse med flera liknande kommuner: Helsingborg 14,5, Lund 14,4 och Västerås 15,0. Även om vissa kommuner fortfarande har större barngrupper visar jämförelsen att Umeå har mer att göra för att nå målet om mindre barngrupper. Det kräver tydliga politiska prioriteringar och långsiktiga satsningar på förskolan.

Bryter man ned siffrorna ser man dessutom tydliga skillnader mellan kommunal och enskild regi i Umeå. I kommunala förskolor går i snitt 13 barn i småbarnsgrupper (1–3 år) och hela 19,5 barn i grupper för äldre barn (4–5 år). Det kan jämföras med förskolor i enskild regi, där motsvarande siffror är 11 respektive 16,7. Det visar att verksamheter i enskild regi i betydligt högre grad klarar att leva upp till Skolverkets riktmärken om 12 barn i småbarnsgrupper och 15 barn i storbarnsgrupper.

Vi ger även för- och grundskolenämnden i uppdrag att förbättra tillgängligheten till förskolan genom att låta vårdnadshavare ansöka om plats upp till ett år innan behovet uppstår, i stället för nuvarande sex månader. Det ger familjer bättre framförhållning och tryggare planering.

Utökad satsning på pedagogisk omsorg

Vi ser ett ökat behov av flexibla omsorgslösningar för barnfamiljer. Därför genomför vi en kommunövergripande satsning på pedagogisk omsorg, i syfte att öka tillgången

på dagbarnvårdare i hela kommunen. Detta ger familjer fler valmöjligheter och främjar en trygg och nära omsorgsmiljö för barnen.

Stärkta kunskapsresultat och tidiga insatser

Andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram har minskat från 91,9 % år 2020 till 87,8 % år 2025. Särskilt oroande är att flickors behörighet har sjunkit mer än pojkars under samma period. Trots detta har flickor fortfarande högre genomsnittligt meritvärde än pojkar. För att vända denna trend behöver vi fokusera på tidiga, träffsäkra och långsiktiga insatser för elever i behov av särskilt stöd, samt stärka samverkan med vårdnadshavare och elevhälsa. Därför ger vi för- och grundskolenämnden i uppdrag att införa en elevhälsogaranti, en garanti om att elever som söker hjälp ska få kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.

Avlastning för lärarna och fokus på undervisning

För att lärare ska kunna fokusera på sin kärnuppgift – undervisning – behöver vi minska deras administrativa börda. Vi måste investera i skolan och satsa på lärarna. Inget är viktigare för att höja kunskapsresultaten än att ge lärarna kraft och tid att få vara just lärare. Våra elever behöver mer tid med sina lärare.

Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder en mindre andel av sin arbetstid till undervisning jämfört med kollegor i andra länder. Skolverket pekar på att svenska lärare i snitt lägger över två timmar per dag på administration och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar till exempel om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt, övervaka omklädningsrum, skriva veckobrev, plocka fram nödvändigt material, kontrollera närvaro och lägga ut information på skolans hemsida. Detta är tid som istället borde kunna användas till att planera undervisning, följa upp elevers lärande och ge mer stöd åt dem som behöver det mest.

Därför har vi i Alliansen gett för- och grundskolenämnden i uppdrag att successivt införa lärarassistenter i skolan. Vi omfördelar resurser inom nämndens ram och ökar den något för att möjliggöra denna satsning. Lärarassistenternas uppdrag ska vara att assistera lärarna med uppgifter av administrativ karaktär och på så sätt förbättra arbetsmiljön. Satsningen riktas i första hand till de tidigare årskurserna på skolor med särskilt stora utmaningar, så att det extra stödet kan komma in så tidigt som möjligt i elevernas skolgång. Genom att införa lärarassistenter frigör vi tid för lärarna att vara just lärare och skapar bättre förutsättningar för elevernas lärande.

Stärkt gymnasieskola för framtidens arbetsmarknad

En gymnasieexamen är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att klara sig senare i vuxenlivet. I Umeå har andelen gymnasieelever som tar examen inom tre år legat stabilt över 77 % de senaste åren. Det är ett resultat som behöver förbättras.

Gymnasieskolorna i Umeå ska ge alla elever goda kunskaper och färdigheter för att förbereda dem för högre studier eller för ett yrkesliv direkt efter examen.

Kunskapsförmedlingen ska stå i främsta rummet, och skolans kontakt med arbetslivet ska uppmuntras och underlättas, både för att skapa motivation och ge eleverna realistiska förväntningar på vad som väntar efter skolan.

För att stärka gymnasieskolans koppling till arbetsmarknaden har vi infört nya mål i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens styrkort. Dessa följer upp antalet kvalitetssäkrade APL-platser, antalet arbetsgivare som tar emot APL-elever samt närvaron vid programråd. Vi arbetar också för att öka andelen elever på yrkesprogram som driver UF-företag, något som både utvecklar entreprenöriella förmågor och stärker elevernas anställningsbarhet.

Alliansen vill göra satsningar på STEM-ämnena: naturvetenskap, teknik, ingenjörskonst och matematik. Vi vill utarbeta en lokal STEM-strategi för Umeå kommun, med syfte att stärka elevers kunskaper, öka intresset för STEM-ämnena och säkerställa långsiktig kompetensförsörjning. Som en del av detta vill vi även införa spetsklasser i matematik redan i grundskolan, med möjlighet till nationellt intag.

Vi driver även på för att stärka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck genom kvalitetssäkrade utbildningsinsatser. Skolan ska vara en trygg plats där alla elever får möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

Fokus på elevers psykiska hälsa och framtidstro

Enligt enkäten Unga 24 upplever 61 % av flickorna och 25 % av pojkarna stress varje dag eller flera gånger i veckan. En av de största stressfaktorerna är känslan av att inte hinna med skolarbetet. Dålig sömn, höga förväntningar och bristande framtidstro bidrar till en negativ spiral för många ungdomar.

Vi ser ett tydligt behov av att stärka elevernas psykiska hälsa och skolan spelar en central roll i det arbetet. Därför har vi gett för- och grundskolenämnden i uppdrag att utvärdera hur skolans organisation bättre kan möta elevernas behov och stärka det förebyggande elevhälsoarbetet. Alliansen vill komplettera fler elevhälsoteam med speciallärare. Vi har också drivit igenom att elevhälsan i större utsträckning ska arbeta mer främjande och långsiktigt med fokus på hela elevgruppen, inte bara akut och individinriktat.

Samtidigt ser vi ett behov av att öka kunskapen om och anpassningen till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) i skolmiljön. Alla barn har rätt till en fungerande skolgång, och det kräver tillgång till NPF-säkrade miljöer, tydliga strukturer och kompetent personal. Vi vill att det ska finnas samlad information till föräldrar om vilka rättigheter och möjligheter som finns för barn i behov av särskilt stöd och att föräldrar till barn med NPF ska ha större inflytande över sitt barns skolgång.

Vi ser också ett stort behov av att stärka kommunens resursskolor. För många elever med omfattande stödbehov och NPF-problematik fungerar inte den ordinarie

skolmiljön tillräckligt väl, trots stora insatser från skolpersonal och elevhälsa. I dag finns omkring 38 platser inom Umeås resursskolor, samtidigt som behovet bedöms vara betydligt större. Därför vill vi påskynda utbyggnaden av resursskolorna och ge för- och grundskolenämnden i uppdrag att utöka antalet platser för att bättre möta elevernas behov. Fler elever måste få tillgång till en skolmiljö med rätt kompetens, anpassningar och trygghet för att kunna lyckas i sin skolgång.

Att skapa trygghet, arbetsro och tydliga ramar i undervisningen är avgörande för att eleverna ska må bra och känna framtidstro. Genom tydligare ansvarsfördelning, förstärkt elevhälsa och bättre samverkan mellan professioner i skolan vill vi minska den negativa stressen och skapa utrymme för fler elever att lyckas i sin skolgång.

Studiero och trygghet i skolan

En självklar del för lärandet är studiero i klassrummet, därför vill alliansen ha en lokal satsning på studiero på Umeås skolor. Vi vill utveckla en "kommunal studierogaranti", med tydliga ordningsregler och konsekvenstrappa. Det kommer tillsammans med insatser för elever med särskilda behov spela stor roll i elevers chanser att klara skolan.

Ingen elev ska behöva gå till skolan med en klump i magen. Mer måste göras för att minska mobbning och diskriminering bland elever. En miljö som ofta lyfts som särskilt utsatt är omklädningsrummen vid idrottslektionerna. Därför vill Alliansen prioritera att bygga duschbås i kommunens idrottshallar, så att elever kan duscha i fred och känna sig trygga. Dessutom är det avgörande att alltid kontrollera belastningsregistret vid anställning av personal i skolan, för att säkerställa att de vuxna som möter eleverna är lämpliga.

Robust beredskap och försörjningsförmåga

De senaste åren har tydligt visat på samhällets sårbarhet. Kriget i Ukraina, pandemin och ett försämrat säkerhetspolitiskt läge i vårt närområde har understrukt behovet av att samhällsviktiga funktioner fungerar även under påfrestning. Även långsiktiga utmaningar som klimatförändringar bidrar till att öka trycket på vår beredskap. För att möta dessa utmaningar krävs att kommunen har en fungerande och aktiv civil beredskap, med förmåga att både hantera akuta kriser och bygga långsiktig motståndskraft i samhället.

Kommunens ansvar och strategiska planering

Kommunens ansvar inom det civila försvaret omfattar bland annat försörjningsberedskap, informationssäkerhet, skydd av samhällsviktig verksamhet

och förmågan att snabbt kunna ställa om vid allvarliga händelser. För att uppnå detta krävs strategisk planering, prioritering och praktisk förankring i hela den kommunala organisationen.

Livsmedelsförsörjning och lokal produktion

En särskilt viktig del av beredskapen är livsmedelsförsörjningen. I dagsläget är självförsörjningsgraden i Umeå låg, och det finns ett tydligt behov av att stärka den lokala livsmedelsproduktionen. Genom att utveckla kommunens inkösrutiner och öka andelen lokalproducerad och hållbart framställd mat i måltidsverksamheterna kan kommunen bidra till en starkare och mer resilient försörjningskedja. Innovativa upphandlingsmodeller, såsom "ko på ROT" och skafferiavtal, kan spela en viktig roll för att koppla samman lokala producenter med kommunala verksamheter – och samtidigt stärka landsbygdernas näringsliv.

För att ta konkreta steg i denna riktning ger vi tekniska nämnden i uppdrag att öka andelen lokalproducerade och hållbart framställda livsmedel, samt att redovisa hur kommunens inkösrutiner kan anpassas för att ytterligare stärka den lokala livsmedelsproduktionen. I uppdraget ingår också att utreda hur innovativa upphandlingsmodeller, såsom "ko på ROT" och andra lösningar som lyfts i landsbygdsprogrammet, kan användas för att gynna lokal livsmedelsförsörjning och hållbar landsbygdsutveckling.

En stärkt livsmedelsberedskap handlar dock inte bara om kommunens egen verksamhet. Det handlar också om att skapa förutsättningar för invånare att bidra till en ökad självförsörjning. Vi vill därför se fler möjligheter till lokal odling i olika stadsdelar, samt underlätta för privatpersoner att lagra livsmedel genom att möjliggöra tillgång till förvaringslösningar som jordkällare i samverkan med exempelvis AB Bostaden. Genom att kombinera offentlig och privat beredskap kan vi bygga ett mer robust Umeå.

Utbildningens roll för framtidens livsmedelsproduktion

Utbildning är en annan nyckelfråga. Forslundagymnasiet är en strategisk resurs för hela norra Sverige när det gäller kompetensförsörjning inom de gröna och areella näringarna. Det är här vi hittar morgondagens lantbrukare. Genom att stärka såväl utbildningarna som att säkra lokalernas långsiktighet och verksamhetens koppling till beredskapsfrågor kan skolan bidra till att trygga framtidens livsmedelsproduktion i såväl Umeå som hela norra Sverige.

Övning, samordning och kommunikation för en robust kommun

Att bygga en robust kommun handlar också om att öva, samordna och kommunicera. För att uppnå en hög och praktiskt fungerande beredskap krävs engagemang från hela den kommunala organisationen – från planering och upphandling till skolmåltider och lokal näringslivsutveckling.

Förmågan att hantera kriser byggs i praktiken. Därför ger vi samtliga nämnder i uppdrag att genomföra regelbundna och verksamhetsnära beredskapsövningar. Genom att öva skarpt, identifiera brister och stärka samverkan mellan verksamheter kan kommunen säkerställa att beredskapen fungerar när den verkligen behövs.

Miljö och klimat

Umeå ska vara en ledande miljö- och klimatkommun där innovation, hållbar stadsutveckling och grön tillväxt går hand i hand. Klimatomställningen ska skapa möjligheter för människor och företag i hela kommunen, inte innebära nya hinder i vardagen.

Umeå rankas bland de renaste städerna i Europa när det kommer till luftkvalitet. Det är en styrka som ska värnas genom att slå vakt om grönområden, minska utsläppen och fortsätta arbetet för en mer hållbar stadsmiljö. Alliansen vill skynda på elektrifieringen genom att kommunen, i nära samverkan med näringsliv och lokala aktörer, medverkar till en utbyggd laddinfrastruktur för både personbilar och tunga fordon i hela kommunen. Det ska fortsatt vara möjligt att ta bilen till arbete, fritidsaktiviteter och service för de som behöver det. Klimatomställningen måste bygga på realism och fungerande alternativ utan på bekostnad av människors vardag.

För att stärka Umeås gröna identitet vill vi också säkra framtiden för Arboretum Norr och fortsätta utveckla parker, grönområden och stadsnära natur. Umeå ska fortsätta vara Björnkarnas stad. Fler träd ska planteras både i nya stadsdelar och i befintliga miljöer för att skapa trivsammare stadsmiljöer, bättre luftkvalitet och ett bättre lokalklimat under varma sommardagar.

Alliansen vill kombinera höga klimatambitioner med ett starkt företagsklimat och en hållbar tillväxt. Genom beprövade åtgärder, teknikutveckling och långsiktiga prioriteringar bygger vi en grönare kommun i framkant där människor kan leva hållbart utan att välja bort trygghet, tillgänglighet, jobb eller framtidstro.

Alla ska ha tillgång till kultur och en aktiv fritid

Umeå ska vara en kommun där alla kan ta del av kultur och ha en meningsfull fritid, oavsett ålder, bakgrund eller livssituation. Ett rikt kulturliv och möjligheter till fritidsaktiviteter gör Umeå både roligare att bo i och mer attraktiv för besökare. Vi vill fortsätta utveckla möjligheterna att ta del av kultur och fritidsaktiviteter i Umeå på ett sätt som är tillgängligt, hållbart och inkluderande för alla.

Kulturinstitutioner och kulturarv

I Umeå finns kulturinstitutioner av högsta klass. Norrlandsoperan med symfoniorkestern och dansverksamheten är här viktiga inslag, liksom våra välkända festivaler. Vi vill att Umeå ska fortsätta synas på kulturkartan, både nationellt och internationellt.

Älven har blivit en levande del av staden, särskilt genom satsningar som Väven, där också vårt fina stadsbibliotek fått en central plats. Vi värnar också kulturarvet. Västerbottens museum och hela Gammliaområdet är en viktig länk mellan vår tids samhälle samt tidigare och kommande generationer.

Kulturbudget och museifrågor

Vi vill att kulturen i Umeå ska fortsätta blomstra. Men Umeå är idag den kommun i landet som satsar mest per invånare på kultur, vilket vi anser inte är långsiktigt ekonomiskt hållbart. Därför vill vi se en mer balanserad kulturbudget.

Eftersom kommunens kulturbudget redan är stor anser vi att det inte finns något ekonomiskt utrymme att behålla Kvinnohistoriska museet i kommunal regi. Deras befintliga lokaler bör hyras ut till en extern aktör som kan passa in och som har ett intresse av det perfekta läget i Väven. Detta sparar ungefär 13 miljoner kronor för kommande år. Alliansen anser att verksamheten ska överföras till Västerbottens museum, på samma sätt som vi hanterat Regementsmuseet på I20-området.

Bibliotekens roll

Att kunna läsa är en grundförutsättning för lärande. Läsförståelse är grunden i de flesta skolämnen och läsning har stor betydelse för bland annat språkutvecklingen. Vi vill stimulera att fler barn och unga från tidig ålder får ett intresse för läsning och böcker. På vissa förskolor i kommunen finns idag ett samarbete mellan förskolorna och bibliotek, där biblioteken kan lämna "bokpåsar" med utvalda böcker som vårdnadshavare kan låna hem direkt från förskolan och ta med hem. Det gör det enklare att låna böcker och det är något vi vill utveckla på alla förskolor i kommunen.

Biblioteksbussen kör till platser där det är långt till ett vanligt bibliotek. Den stannar till vid 136 hållplatser i kommunen, från Inneråträsk i norr till Norrbyn i söder. Biblioteksbussen har ett stort tryck från skolor, förskolor som saknar folkbibliotek, men även från äldreomsorgen. Det gör att verksamheten inte hinner stanna hos alla som vill och många besök blir idag mycket korta. Vi ser att det finns behov av en till biblioteksbuss i framtiden, för att stärka tillgången till litteratur och läsfrämjande insatser i hela kommunen.

Idrott och föreningsliv

Umeå har utsetts till "Sveriges bästa idrottsstad" tre gånger – 2018, 2020 och 2021. Det är ett kvitto på att satsningarna på både bredd- och elitidrott har varit rätt. År 2024/2025 fick Umeå även utmärkelsen "Årets breddidrottskommun" av

branschtidningen Sport och Affärer. Bakom framgångarna ligger ett brett politiskt samförstånd om idrottens betydelse.

Alliansen i Umeå värnar det starka föreningslivet, som skapar gemenskap och stärker demokratin. Med en ung befolkning är det särskilt viktigt att Umeå fortsätter utveckla ett brett och inkluderande utbud av idrott och fritid.

Vi vill stärka föreningslivet från grunden, i stället för att satsa på enskilda evenemang. Det lokala föreningslivet har tydligt signalerat att ökade kostnader för bland annat lokaler, material, resor och logi riskerar att slå mot deras verksamhet. Vi vill stärka stödet som går till föreningar som äger och driver egna anläggningar.

Föreningsstöd ska vara tydliga och baseras på en objektiv grund. Vi vill därför införa fördelningsnycklar för föreningsstöd som idag inte baseras på schabloner eller liknande. Vissa stöd från kommunen till föreningslivet har inte höjts på många år, vilket påverkar föreningslivet negativt när kostnaderna ökar. Vi ser därför positivt på att indexreglera fler stöd till föreningslivet, så att stöden följer kostnadsutvecklingen i samhället.

Vi ska också aktivt verka för att fler nationella tävlingar kan genomföras i Umeå. SM-arrangemang inom olika områden är av hög prioritet, och bidrar till att marknadsföra Umeå på ett positivt sätt. Vintern 2029 kommer Umeå återigen att arrangera SM-veckan. Det är ett av Sveriges största återkommande idrottsevenemang och genomförs varje år på olika orter i landet, både på sommaren och på vintern och samlar svenska mästerskap för Riksidrottsförbundets medlemsförbund.

Svenska Rallyt är Sveriges största årligen återkommande sportevenemang och landets främsta rallytävling. Sedan 2022 är Umeå värdstad för denna VM-deltävling. Med miljontals tittare världen över stärker rallyt regionens attraktionskraft och skapar stora möjligheter för idrott, näringsliv och turism.

Umeå är en vinterstad och många Umeåbor och besökare ägnar sig gärna åt vinteridrotter, som att åka slalom, längdskidor eller skridskor. Även om det brukar vara gott om snö de flesta vintrarna, så är det ibland brist på snö. Det är därför viktigt att det finns ishallar, konstfrusen is och konstsnöanläggningar, så att förutsättningarna är goda för vinteridrotterna, även om det är snöbrist. Många föreningar och privatpersoner efterfrågar att ishallarna ska ha öppet längre än de är idag. I andra kommuner går det ofta att åka skridskor i ishallar i maj. Vi menar att det är något som kommunen behöver utreda och därför vill vi uppdraga till fritidsnämnden och tekniska nämnden att se över vinteridrotternas säsongslängder.

Det ska också vara enkelt att ta sig till idrotts- och friluftsanläggningar. Vi vill därför se över parkeringsavgifterna i anslutning till dessa, i syfte att göra det enklare att motionera.

Ny evenemangsarena

För att utveckla Umeå som destination och evenemangsstad behöver Umeå en ny evenemangsarena som kan arrangera större arrangemang för konserter, idrott och konferenser. Alliansen vill att kommunen i samverkan med föreningslivet och privata aktörer tar fram en konkret plan för etableringen av en ny evenemangsarena i Umeå.

Kontroll och trygghet inom idrott och kultur

För att stödet från kommunen ska komma rätt och göra största möjliga nytta är det viktigt med god kontroll och uppföljning. Genom tydliga krav och regelbundna granskningar minskar risken för fusk, felaktigheter och missbruk av skattemedel. Det skyddar också de seriösa föreningarna, som sköter sin verksamhet och följer reglerna.

Föreningsbyrån har uppdraget att ha kontakten med föreningar och ideella verksamheter från kommunens sida. Trots detta har det vid upprepade tillfällen varit så att andra förvaltningar har handlagt stöd till föreningslivet, utan att Föreningsbyrån varit inblandad. Det är Föreningsbyrån som ska ha kontakt med föreningslivet och som därmed har bäst kännedom om föreningar. Om Föreningsbyrån inte är med i beredningen riskerar kommunen att ge stöd till föreningar som av olika anledningar inte bör få kommunala medel.

Polisen i Umeå har varnat för att idrottsplatser blivit en plats där kriminella gäng rekryterar barn och unga. Det är en oroande utveckling som kräver insatser från hela samhället, även kommunen. De borgerliga partierna i fritidsnämnden har flera gånger föreslagit att nämnden ska uppdra till förvaltningen att utreda åtgärder för att säkerställa tryggheten i anslutning till idrotts- och fritidsanläggningar, men har tyvärr röstats ner. Det är dock uppenbart att det skulle behövas en omfattande utredning för att förbättra tryggheten.

Bad och simhallar

En hög simkunnighet bland invånarna är viktigt ur ett säkerhetsperspektiv och Umeås simhallar fyller därmed en viktig funktion. Badverksamheten i Umeå kommun har under lång tid haft problem med att hålla en budget i balans. Tidigare skötte företaget Medley driften av Umeå simhall, men när Navet byggdes beslutade fritidsnämnden att driften skulle skötas i kommunal regi.

De borgerliga partierna föreslår en konkurrensutsättning av den samlade kommunala badverksamheten inom fritidsnämnden, däribland Navet och Umelagun. Det skulle både kunna stärka kvaliteten för verksamheten och samtidigt sänka kostnaden. Som det ser ut idag driver Umeå kommun även restauranger vid badanläggningarna, som vid Navet. Kommunen driver också gym, bland annat i Holmsund och Sävar. Driften av dessa borde också läggas ut på en extern entreprenör, inte minst för att undvika osund konkurrens från kommunen gentemot privata företag.

Alla Umeåbor ska ha möjlighet att bada på sommaren. I flera år har Umeå kommun saknat badplatser för rullstolsburna personer, men förra sommaren anlades en badramp på Nydala. Det behövs ytterligare fokus på att göra badplatser i kommunen mer tillgängliga.

Båtliv och turism

Båtlivet är en viktig del av både fritid, rekreation och turism längs Umeås kust. Med närheten till älven och havet har Umeå stora möjligheter att utvecklas som en attraktiv destination för båtburna besökare. Vi vill möjliggöra en centralt placerad gästhamn, driven och finansierad av privata aktörer. Vi ska även se till att vårda det båtliv som redan idag finns. Dessutom vill vi säkra upp en riktig gästbrygga på Norrbyskär, för att förbättra tillgängligheten för båtburna besökare.

Handeln i Umeå går miste om många "turistkronor", när många med båt under sommaren väljer bort Umeå och åker vidare norrut eller söderut. Allt för få stannar till i Umeå p.g.a. bristen på gästbryggor och centralt belägen gästhamn. Med bättre möjligheter att lägga till i stan skulle fler båtturister stanna längre och gynna både handeln, restaurangerna och besöksnäringen. Det är en chans Umeå bör ta vara på.

Turism och husbilsplatser

Något som saknas i Umeå är attraktiva ställplatser för husbilar och husvagnar. Det är en viktig målgrupp inom turismen och tillgång till centrumnära, trygga och välutrustade platser kan göra stor skillnad för om resenärer väljer att stanna i Umeå eller resa vidare. Fler ställplatser skulle stärka besöksnäringen och göra Umeå mer tillgängligt.

Hundrastplatser

I Umeå finns det inga inhägnade hundrastplatser där hundar kan leka fritt utan koppel. Många hundägare har efterfrågat hundrastplatser i flera år och sådana finns i andra jämförbara kommuner runt om i Sverige. Hundrastplatser är även en naturlig plats för människor att träffas och bidrar till en bra och social miljö för alla. Behovet av hundrastplatser i kommunen växer, i och med att allt fler Umeåbor skaffar hund. Vi vill därför att kommunen ska upprätta hundrastgårdar i Umeå.

Ungdomsverksamhet

Det är viktigt att ungdomsverksamhet bedrivs i trygga och väl anpassade miljöer. I Umeå finns i dag elva fritidsgårdar och två mötesplatser för unga. Fritidsgårdarna riktar sig till ungdomar mellan 13 och 17 år, medan Ungdomens hus i centrum och på Ersboda vänder sig till unga mellan 16 och 23 år.

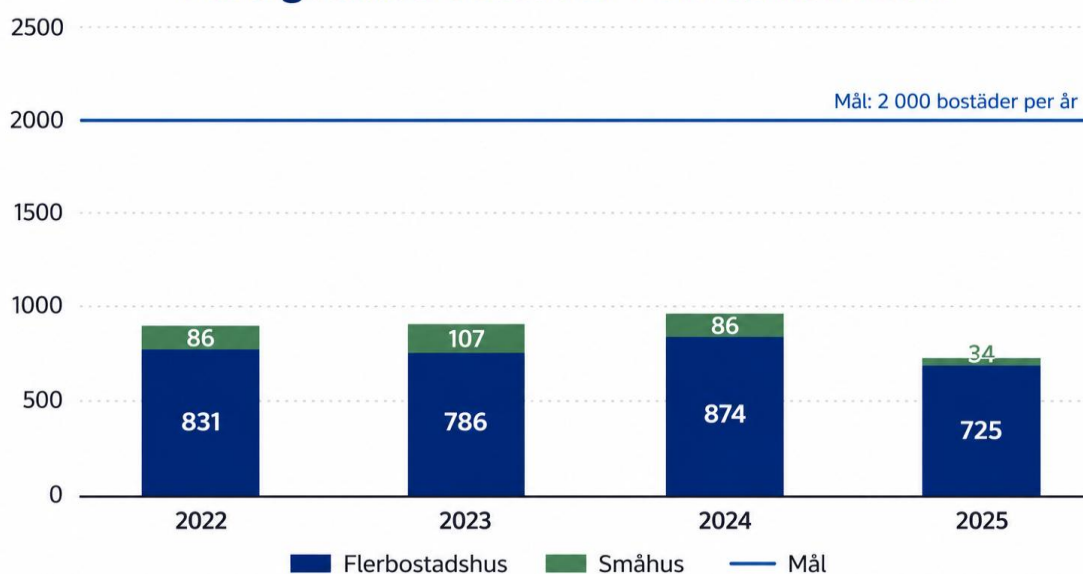
Vi anser att kommunens mötesplatser främst bör rikta sig till de yngre ungdomarna. När äldre ungdomar vistas på samma platser kan det hända att yngre känner sig otrygga eller avstår från att gå dit. Därför föreslår vi en övre åldersgräns på 19 år i

den öppna ungdomsverksamheten, för att fritidsgårdarna fortsatt ska vara trygga platser för högstadie- och gymnasieungdomar.

Öka bostadsbyggandet i Umeå

Det är bostadsbrist i Umeå sedan ett antal år tillbaka. Ett tydligt uttalat mål för kommunen är att bostadsbyggandet ska öka till 2000 nya bostäder per år. Detta för att "bygga bort" det underskott som har skapats genom att det under en lång rad av år bara har byggts hälften så många bostäder som behovet har varit. Enligt statistik från SCB färdigställdes 759 bostäder under 2025, vilket är långt under målet.

Färdigställda bostäder i Umeå kommun

Källa: SCB

Behov av högre produktion och fler småhus

För att Umeå ska kunna nå sina bostadsmål krävs en betydligt högre takt i nyproduktionen av bostäder. Det behövs fler småhus, fler bostadsrätter och fler hyreslägenheter i hela kommunen. Under de senaste åren har det byggts alldeles för få småhus. Förra året utgjorde äganderätterna endast 4,5% procent av all nyproduktion, enligt statistik från SCB.

Att bygga fler villor och radhus i Umeå är avgörande för kommunens långsiktiga utveckling. Småhus utgör en viktig men ofta underskattad del av bostadsförsörjningen. Flera undersökningar visar att en stor del av befolkningen föredrar att bo i just småhus. En Sifo-undersökning från 2019 visade till exempel att hela 75 procent av svenskarna helst vill bo i villa, radhus eller kedjehus. Trots den höga efterfrågan är produktionen av småhus fortsatt låg, vilket gör det än viktigare att prioritera denna boendeform i den framtida planeringen.

Samarbete mellan privata aktörer och AB Bostaden

De privata aktörerna och det kommunala bostadsbolaget AB Bostaden måste hjälpas åt för att öka takten på bostadsbyggandet. Kommunen har sedan tidigare börjat inrikta processen på kortare tid för markreservat. Flexibla och mer generella detaljplaner med optimal volym och användning är också en viktig förutsättning. Fler områden måste öppnas upp för nybyggnation, samtidigt som takten på kompletteringsbyggande ökar.

Effektivare planprocess och ökad förutsägbarhet

En effektivare planprocess gynnar hela Umeås tillväxt. Genom att öka förutsägbarheten för både kommunen och byggaktörer kan vi främja ett snabbare och mer effektivt bostadsbyggande. För långa och oförutsägbara processer riskerar att bromsa utvecklingen och fördröja viktiga investeringar.

Vi vill att kommunen i högre grad möjliggör för privata aktörer att själva sköta och finansiera planarbetet. Det är ett sätt att öka tempot i detaljplaneprocessen och avlasta kommunens resurser. Sådana samarbeten är redan möjliga enligt plan- och bygglagen, och bör användas mer systematiskt. Med rätt ramar och kvalitetssäkring kan fler projekt komma i gång snabbare, vilket är till nytta för både kommunen och invånarna.

Vi vill också införa möjligheten till senare betalning av mark vid ett markförvärv, för att förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande. Det kan exempelvis handla om att dela upp betalningen och att inte betala hela köpeskillingen vid markförvärvet, utan betala merparten vid slutbeskedet. Genomförbarheten för projekt kan därmed öka, eftersom byggandet blir mindre känsligt för räntor.

Tjänstegarantier och ökad transparens

Invånare och företag ska kunna lita på att kommunen levererar i tid. Kommunen bör införa tjänstegarantier i sin myndighetsutövning. När en komplett ansökan lämnas in ska handläggning ske inom en fastställd tidsram. Överskrids tiden ska den sökande kompenseras med reducerad avgift. Detta ökar både transparens, rättssäkerhet och incitament för kommunen att hålla utlovade handläggningstider.

Digitalisering och automatiserade beslut

Alliansen vill effektivisera kommunens myndighetsutövning genom att införa automatiserade beslut i enklare lov-, anmälnings- och tillståndsärenden inom byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Genom att utnyttja digitaliseringens möjligheter kan handläggningstider kortas, administrationen minskas och resurser frigöras till mer komplexa ärenden.

Bostadsbyggande i hela kommunen

Umeå ska vara norra Sveriges storstadsalternativ, men också erbjuda goda livsmiljöer för dem som vill bo utanför centrum. Därför måste bostadsbyggandet

möjliggöras i hela kommunen. I dag fokuserar Umeås planering främst på förtätning och den så kallade femkilometersstaden. Vi vill se en mer balanserad utveckling där även yttre stadsdelar och landsbygder ges utrymme att växa. Landsbygderna utgör 93 procent av kommunens yta och 16 procent av invånarna bor här. Närheten till naturen och större boendeytor lockar människor att flytta till landsbygden. Statistiken visar att fler flyttar från tätort till landsbygd än tvärtom.

Utmaningar och möjligheter för AB Bostaden

AB Bostaden står inför stora utmaningar, inte minst behovet av att rusta upp det åldrande beståndet, särskilt miljonprogramsområdena. Renoveringstakten måste öka, men Bostaden har begränsat låneutrymme. Därför vill Alliansen möjliggöra nyproduktion och upprustning genom att avyttra delar av fastighetsbeståndet. Det frigör kapital, minskar Bostadens dominerande roll och öppnar för fler aktörer att bidra till ett ökat bostadsbyggande. En mer affärsmässig förvaltning är avgörande för att klara framtidens bostadsbehov i hela kommunen.

Förbättra företagsklimatet i Umeå

Ett bra företagsklimat är avgörande för Umeås tillväxt och framtid. Det skapar fler jobb, stärker välfärden och gör kommunen mer attraktiv att bo och investera i. Vi vill göra det lättare att starta, driva och utveckla företag i Umeå. Alliansens mål är att Umeå ska bli en av Sveriges tio bästa företagskommuner.

Idag placerar sig Umeå långt ner i olika rankningar. 2026 hamnade Umeå på plats 175 av 290 kommuner i Svenskt Näringslivs kommunranking av företagsklimatet. Förra året hamnade Umeå på plats 114 av 199 deltagande kommuner i SKR:s mätning av företagsklimatet. I det småföretagarindex som presenterades av Småföretagarnas riksförbund förra året hamnade Umeå på plats 69 av 290. Det visar att förändring krävs. När lokala företagare år 2026 fick frågan om hur företagsklimatet kan förbättras är de främsta svaren bättre förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare (42%), bättre dialog mellan kommunen och företagen (40%) och fler bostäder (37%).

Enklare att starta och driva företag

Politiker kan inte skapa jobb i den privata sektorn, men kommunen kan göra det enklare att driva företag. Det handlar om kortare handläggningstider, bättre dialog, fler upphandlingar, rättvisa villkor utan osund konkurrens, möjlighet till utmaningsrätt och lägre kommunalskatt. Då vågar fler satsa och Umeå blir en starkare företagskommun.

Ett smart sätt att göra det lättare att starta och driva företag i Umeå är att införa Rättviksmodellen. Den bygger på att företag bara behöver en kontaktväg in till kommunen, att regler förenklas och att byråkratin minskar – och att kommunens

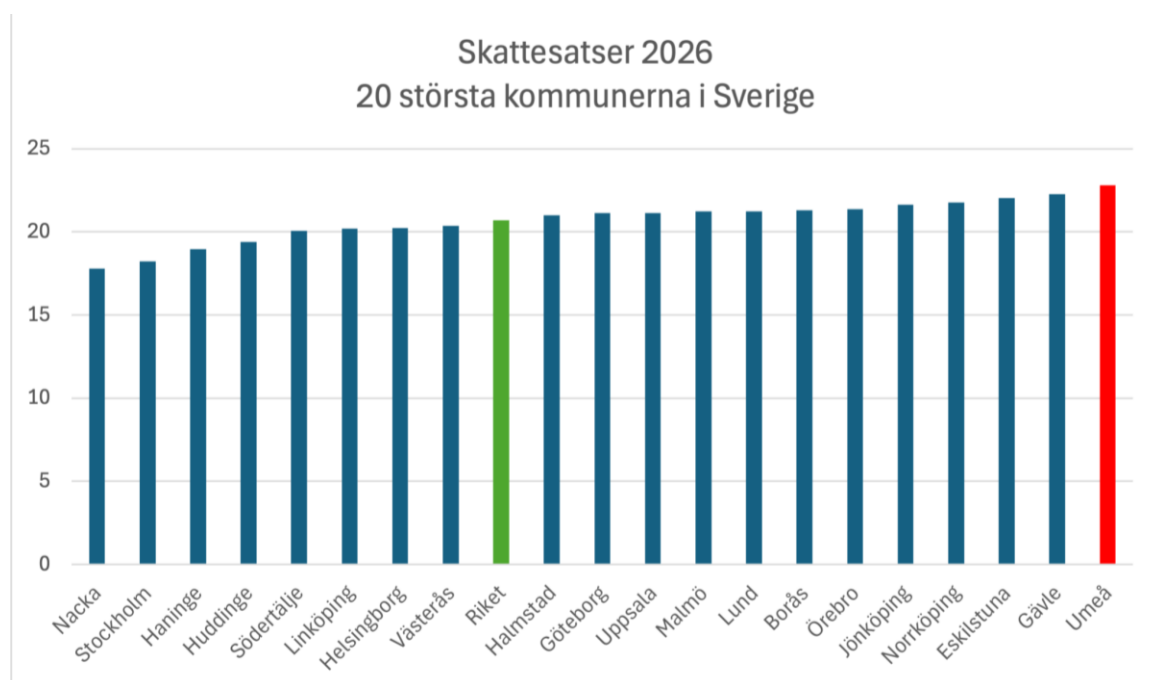
tjänstepersoner har ett serviceinriktat och lösningsfokuserat bemötande i alla kontakter med både företag och privatpersoner. I stället för att kräva förskottsbetalning för tillsyn ska kommunen erbjuda rådgivande samtal och ta betalt i efterhand. Det sänker trösklarna och gör det mer attraktivt att vara företagare i Umeå.

Kommunalskatten måste ner

Umeå kommun har en av Sveriges högsta kommunalskatter med cirka två kronor högre än flertalet jämförbara kommuner. En familj i Umeå, där den ena jobbar som polis och den andra som sjuksköterska, betalar drygt 19 000 kronor mer i skatt per år än i jämförbara kommuner. Umeåborna betalar alltså betydligt mer, utan att få motsvarande högre kvalitet i välfärd och service.

Av Sveriges 20 största kommuner har Umeå den högsta kommunalskatten. Trots detta kan vi inte se att kommunen erbjuder bättre verksamheter än kommuner med lägre skatt. Vi sticker även ut i norra Sverige – t.o.m. kommuner som Örnsköldsvik, Skellefteå, Luleå, Sundsvall och Östersund har lägre kommunalskatt. Skatten påverkar alla med inkomst och slår särskilt hårt mot dem med låga marginaler, särskilt nu när levnadskostnaderna är höga.

I vårt budgetförslag för 2027 föreslår Alliansen en skattesänkning med 20 öre. Ambitionen är att fortsätta sänka skatten årligen. Förslaget finansieras bland annat genom minskade ramar för kommunstyrelsen, kulturnämnden och tekniska nämnden.

Ett attraktivt krogliv

Det måste bli enklare att bedriva restaurang- och krogverksamhet i Umeå. Ett levande centrum vilar på ett brett och uppskattat utbud med restauranger. Ibland fastnar entreprenörer i byråkrati och onödiga regleringar, det behöver ändras. Alliansen vill göra det möjligt med serveringstillstånd för restauranger och nattklubbar till kl. 03.00. Dessutom vill vi ta bort tidsperioderna för uteserveringar för att underlätta för uteserveringar året om.

Kommunen som arbetsgivare

En viktig del i kommunens attraktivitet är att vara en modern och god arbetsgivare. Haveriet med Umeå kommuns visselblåsarfunktion är en av mandatperiodens största skandaler. Att Umeå har en oberoende visselblåsarfunktion är avgörande för att kunna upptäcka och stoppa allvarliga missförhållanden. Umeå kommuns ca 13 000 anställda måste kunna lita på att det går att anmäla missförhållanden, att ärenden hanteras rättssäkert och att den som visselblåser inte riskerar repressalier.

Umeå kommun står inför stora rekryteringsbehov och kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna framöver. Umeå har visserligen bättre förutsättningar än många andra kommuner med en bred arbetsmarknad, ett stort utbildningsutbud, en positiv befolkningsutveckling och goda pendlingsmöjligheter. Men utmaningarna kvarstår. För att kunna rekrytera mer personal och behålla befintlig personal så krävs det att kommunen uppfattas som en attraktiv och trygg arbetsgivare.

Faktorer som enligt forskningen påverkar hälsan negativt är små möjligheter att påverka arbetssituationen kombinerat med höga krav och bristande stöd i arbetet. Likaså obalans mellan ansträngning och belöning samt rollkonflikter. Ledarskapets betydelse och ansvar, på olika nivåer i kommunen, kan därför inte tillräckligt understrykas.

Vi vill se större självbestämmande för personalen i verksamheterna, så att medarbetare i högre grad kan påverka sin arbetsvardag och sina arbetsmetoder. Vi vill också ha ett närvarande ledarskap där chefer finns nära verksamheten, är tillgängliga och ger stöd i det dagliga arbetet.

Umeå kommun är den största arbetsgivaren i Umeå och krafttag måste tas för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron. Tydligt ledarskap, rimliga chefsansvar och organisationer med fungerande styrning är viktiga förutsättningar för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön.

Investeringsramarna

Budgetförslaget innehåller en för hög nivå på investeringssidan sett till det finansiella sparandet, avskrivningar och vad man i praktiken klarar av att genomföra. Umeå kommun bör som princip inte låna till sina egna investeringar (exklusive bolagen) över tid. En långsiktig sund kommunal ekonomi bygger på självfinansiering av de investeringar kommunen gör i sin förvaltningsverksamhet.

För 2027 föreslår vi en lägre genomförandegrad på 80 % av föreslagen investeringsvolym. Det planeras i S och MP:s budget (exklusive bolagen) för investeringar på drygt 1 552 miljoner kronor. Vårt förslag innebär en genomförandegrad av planerade investeringar till ca 1241,6 miljoner kronor. Därmed frigör vi budgetutrymme på 4,2 miljoner kronor i minskade avskrivningar och kapitalkostnader. Förvaltningen ska därför under hösten se över de olika investeringsobjekten, så att fullmäktige får möjlighet att ta ställning till ett nytt förslag med lägre genomförandegrad.

Nettokostnadsavvikelser

En stark och hållbar kommunal ekonomi bygger på att så många som möjligt arbetar och betalar skatt. För varje person som lämnar försörjningsstöd för eget arbete stärks kommunens ekonomi med cirka 300 000 kronor. En tydlig arbetslinje, som ställer krav på att den som mottar försörjningsstöd ska öka sin anställningsbarhet, är grundläggande för en hållbar kommunal ekonomi.

En avgörande förutsättning för en varaktigt hög sysselsättning är ett gott företagsklimat, så att fler jobb kan skapas i kommunen. Kommunen ska underlätta för företag att bedriva sin verksamhet. För att den kommunala välfärdens kärna ska ha tillräckliga resurser räcker det dock inte med högre intäkter, det kräver också att kostnaderna för andra verksamheter hålls nere. Att kommunen prioriterar kärnverksamhet över annan verksamhet, och att detta sköts effektivt, är viktigt för att invånarna inte ska behöva betala för höga skatter. Det är också viktigt för att kunna höja kvaliteten i välfärden i ett läge där det går allt fler äldre på varje person som arbetar.

Umeås kostnadsläge jämfört med andra kommuner

Nettokostnadsavvikelsen är ett av de mest relevanta måtten vid jämförelser mellan kommuner på en övergripande nivå. Umeå har historiskt haft hög nettokostnadsavvikelse inom flera verksamheter. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider, vilket är viktigt att notera.

Genom att ta ut två kronor mer i skatt än jämförbara kommuner, så lägger Umeå ca 804 miljoner kronor varje år i kommunens verksamhet. Lägg till detta nettointäkterna från vattenkraften på omkring 100–200 miljoner kr/år. Om vi betraktar budgetförslaget från de styrande partierna S/MP inför år 2027, så bedöms två kronor i skatt motsvara 804 mnkr, och intäkterna för vattenkraften budgeteras till 107 mnkr. Umeå kommun kommer därmed ha 911 miljoner kronor mer per år till sitt förfogande för att använda i verksamheterna, än vad jämförbara kommuner har.

Hur skiljer sig då kostnadsläget jämfört med övriga kommuner? Det har bl.a. gjorts medvetna satsningar inom kultur- och fritidssektorn, vilket resulterat i mycket höga kostnadsnivåer i Umeå. Allt detta bekräftas i det underlag som presenterats för budgetberedningen, med undantag för ex grundskola som har lägre kostnader. Kostnadsbilden ser ut på följande vis. Nettokostnadsavvikelse i procent för några av verksamheterna inom Umeå kommun (2024). Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Antalet miljoner kronor som detta motsvarar varje år inom parentes:

Kulturverksamhet 76 % (166 mnkr)

Fritid 7% (59 mnkr)

Äldreomsorg 15,6% (220 mnkr)

Gymnasie 12.1% (72 mnkr)

Individ- och familjeomsorg -3,5 % (-23 mnkr)

Grundskola - 4 % (-65,9 mnkr)

Förskola 6% (61,7 mnkr)

Fritidshem 32,9 % (83,1 mnkr)

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag 2027–2030

Inriktningsmål för Umeås utveckling

1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.
2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden: öka tryggheten, minska brottsligheten och motverka tendenser till social oro.
3. Umeå kommun ska placera sig bland de tio bästa kommunerna beträffande vårt företagsklimat, som mäts dels via Svenskt näringslivs kommunranking, dels via Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Öppna jämförelser – Företagsklimat.
4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.
5. Umeå kommun ska möjliggöra ett ökat bostadsbyggande till 2000 bostäder per år under de kommande åren.

Personalpolitiska mål

6. Sjukfrånvaron ska vara lägre än genomsnittet för jämförbara kommuner för motsvarande personalkategorier samt minska i relation till föregående år.
7. Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.

Finansiella mål

8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 0,5 procent 2027.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och

budgetprocess

- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningssätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa orsaker samt en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans.

Uppföljning, analys och utvärdering

Åtterrapporering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari – april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även

signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelshantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2027

Budgetram för nämnd omfattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och innefattar att PO-pålägget förändras från 40,02 procent i budget 2026 till 38,91 procent i budget 2027.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Alliansens uppdrag för 2027

Äldreomsorg och individ- och familjeomsorgen

1. Uppdra till kommunstyrelsen att säkerställa att våld mot äldre, inklusive det som kan förekomma inom ramen för den kommunala omsorgen, inkluderas i Umeå kommuns lokala lägesbild över brottsligheten samt i kommande brottsförebyggande program.
2. Uppdra till individ- och familjenämnden att stärka socialtjänstens kompetens och insatser för att tidigt upptäcka och hjälpa unga i riskzonen för kriminalitet och gängrekrytering.
3. Uppdra till individ- och familjenämnden att utöka sin närvaro i kommunens grundskolor för att fånga upp barn och ungdomar som är i behov av eventuella insatser av socialtjänsten.
4. Uppdra till äldrenämnden att ta fram en handlingsplan för att förebygga, upptäcka och hantera våld mot äldre inom den kommunala omsorgen, med särskilt fokus på kompetenshöjande insatser och stöd till personal.
5. Uppdra till äldrenämnden att i samverkan med frivilligorganisationer utveckla ett koncept för sociala värdar inom särskilda boenden, för att minska ensamhet bland äldre.
6. Uppdra till äldrenämnden samt individ- och familjenämnden att genomföra ett pilotprojekt avseende en informationslösning som tydliggör planerade besök, vem som kommer och vilken hjälp som ska utföras. Syftet är att öka tryggheten, minska oro och frigöra mer tid för omsorg genom minskad administration.
7. Uppdra till individ- och familjenämnden att verkställa beslut snabbare med hjälp av privata utförare för att förkorta väntetiden för särskilt boende enligt LSS.
8. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att stärka rutinerna för hantering av lex Sarah-anmälningar och avvikelserapportering, med fokus på enhetlig efterlevnad, tydligare ansvarsfördelning, kortare handläggningstider och bättre uppföljning av identifierade brister.
9. Uppdra till äldrenämnden samt individ- och familjenämnden att uppdatera sina kvalitetsdeklarationer, så att det tydligt framgår att omsorgen utgår från ett personcentrerat arbetssätt. Revideringen ska säkerställa att den enskildes behov, önskemål och delaktighet står i centrum för den vård och omsorg som ges.
10. Uppdra till äldrenämnden att ta fram förslag på en mer flexibel och behovsanpassad tidsmodell för hemtjänsten, där beviljade insatser ersätts utifrån

faktisk tidsåtgång och kvalitet, snarare än utifrån snäva och standardiserade minutschabloner.

11. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att säkerställa att all omsorgspersonal får utbildning i personcentrerad vård och omsorg, inklusive hur man praktiskt kan tillämpa detta arbetssätt inom ramen för hemtjänst och särskilt boende.
12. Uppdra till äldrenämnden samt individ- och familjenämnden att införa språktest vid anställning inom hemtjänst, äldreomsorg och funktionshinderomsorg. Syftet är att säkerställa att all personal har tillräckliga kunskaper i svenska språket för att kunna kommunicera med brukare, anhöriga och kollegor samt dokumentera på ett korrekt och rättssäkert sätt.
13. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att skapa större fokus på kvalitet och öka valfriheten för brukarna genom att återinföra Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten, samt införa LOV inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.
14. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att justera ersättningsnivåerna så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.
15. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att stärka rutinerna för att undvika och motverka välfärdsbedrägerier inom såväl kommunal som privat regi.
16. Uppdra till äldrenämnden att uppmuntra fler enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader.
17. Uppdra till äldrenämnden att införa vårdnära serviceteam brett på kommunens alla vård- och omsorgsboenden för att frigöra arbetsuppgifter från ordinarie personal samtidigt som det ger mer tid till brukarna vilka personalen i första hand är till för.
18. Uppdra till kommunstyrelsen, byggnadsnämnden och individ- och familjenämnden att stimulera etablering av särskilda boenden via externa aktörer för att tillgodose behovet av boende med stöd och service hos personer med funktionsnedsättning.
19. Uppdra till berörda nämnder att, i samverkan med kommunala och privata aktörer, möjliggöra etablering av fler trygghetsboenden i Umeå kommun.
20. Uppdra till äldrenämnden att verka för en mer sammanhållen vård och omsorg på äldreboenden, genom att utreda möjligheterna att knyta läkarkompetens, såsom geriatriker och allmänläkare, närmare verksamheten.
21. Uppdra till äldrenämnden att anlita logopedier i äldreomsorgen för att tillgodose att vård- och omsorgspersonal har rätt kunskaper både i teori och praktik när det gäller dysfagi och afasi.

22. Uppdra till äldrenämnden att införa förenklad biståndsbedömning för vissa hemtjänstinsatser, i syfte att öka tillgängligheten, minska administrationen och möjliggöra tidigare stödinsatser för äldre.
23. Uppdra till äldrenämnden att införa mobila trygghetslarm som fungerar även utanför hemmet, i syfte att stärka äldres trygghet, självständighet och möjlighet till ett aktivt liv.
24. Uppdra till äldrenämnden att införa en garanti för daglig utevistelse för personer med hemtjänst eller som bor på vård- och omsorgsboende. Kan göras i samverkan med civilsamhället.
25. Uppdra till äldrenämnden att ta fram ett mat- och måltidskoncept för äldreomsorgen med fokus på hemlagad, näringsrik och individanpassad mat. Uppdraget ska även syfta till att skapa mer guldkant i vardagen genom ökad valfrihet och trevliga måltidsupplevelser vid exempelvis helger och högtider, där möjlighet till servering av öl och vin ska ingå i omsorgsavgiften.
26. Uppdra till äldrenämnden att öka grundbemanningen inom äldreomsorgen
27. Att uppdra till äldrenämnden samt individ- och familjenämnden att införa en modell inom hemtjänsten som stärker den enskildes inflytande över vilka medarbetare som utför insatser i hemmet, inklusive möjlighet att framföra önskemål om samt välja bort specifik personal, i syfte att öka trygghet, kontinuitet och självbestämmande.
28. Uppdra till äldrenämnden att göra det möjligt för äldre att välja om kvinnlig eller manlig personal ska hjälpa till vid intima insatser, som vid intimhygien, dusch eller liknande.
29. Uppdra till kommunstyrelsen att inrätta mobilitetsstöd för personer med funktionsnedsättning
30. Uppdra till individ-och familjenämnden att upphandla familjerådgivning från en extern aktör för att minska kötiderna

Skola

31. Uppdra till för- och grundskolenämnden att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får tidiga, träffsäkra och långsiktiga insatser, samt att rutinerna för samverkan med vårdnadshavare och elevhälsa stärks.
32. Att för- och grundskolenämnden ges i uppdrag att införa entreprenörskap i grundskolan enligt Nordmalingsmodellen, för att stärka elevernas självkänsla och entreprenöriella förmågor redan från tidig ålder.

33. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa ett obligatoriskt och aktivt val av skola samt ett skolpengssystem i Umeå som beslutas av kommunfullmäktige.
34. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa en elevhälsogaranti i skolan – garanterad kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.
35. Uppdra till för- och grundskolenämnden att stimulera etablering av externa aktörer inom förskoleverksamheten.
36. Uppdra till för- och grundskolenämnden att genomföra en kommunövergripande satsning på pedagogisk omsorg, i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare i kommunens verksamhet.
37. Uppdra till för- och grundskolenämnden att avlasta lärarna från administrativt arbete, genom ett successivt införande av lärarassistenter.
38. Uppdra till för- och grundskolenämnden att uppmuntra kommunala skolor att ombildas till intraprenader.
39. Uppdra till för- och grundskolenämnden att föräldrar, i stället för dagens 6 månader, ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk.
40. Uppdra till för- och grundskolenämnden att under mandatperioden 2026–2030 minska barngruppernas storlek och uppnå Skolverkets riktmärken för förskolan, samt årligen återrapportera utvecklingen till kommunfullmäktige.
41. Uppdra till för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att införa en modell där en betydande andel av ersättningen för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) går direkt till de lärare som handleder lärarstudenter.
42. Uppdra till för- och grundskolenämnden att utöka antalet platser inom Umeås resursskolor för att möta behovet.
43. Uppdra till för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att komplettera fler elevhälsoteam med speciallärare.
44. Uppdra till för- och grundskolenämnden att utveckla lov-skolan med målet om att fler elever ska avsluta grundskolan med behörighet till något gymnasialt program.
45. Uppdra till för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utveckla en "kommunal studiero-garanti", med tydliga ordningsregler och konsekvenstrappa.
46. Uppdra till För- och grundskolenämnden att genomföra obligatorisk screening i läsning och matematik i tidiga år samt att på sikt utveckla en "Läsa-skriva-räkna"-garanti med hjälp av uppföljning och individuella åtgärder.
47. Uppdra till för- och grundskolenämnden att utreda förutsättningarna för att införa

en spetsutbildning i matematik, i syfte att erbjuda högpresterande och särskilt motiverade elever en mer utmanande och stimulerande utbildning.

48. Uppdra till tekniska nämnden att prioritera och påskynda installationen av duschbås i omklädningsrum i Umeås skolor som ännu saknar detta, för att säkerställa god hygien och trygga miljöer för eleverna.

49. Uppdra till för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utarbeta en lokal STEM-strategi för Umeå kommun, med syfte att stärka elevers kunskaper, öka intresset för STEM-ämnena och säkerställa långsiktig kompetensförsörjning.

Miljö och beredskap

50. Uppdra till tekniska nämnden att öka andelen lokalproducerade och hållbart framställda livsmedel i kommunens måltidsverksamhet, och redovisa hur kommunens inköpsrutiner kan anpassas för att stärka den lokala livsmedelsproduktionen ytterligare. I uppdraget ska också ingå att utreda hur innovativa upphandlingsmodeller, såsom "ko på ROT" och andra lösningar som lyfts i landsbygdsprogrammet, kan användas för att gynna lokal livsmedelsförsörjning och hållbar landsbygdsutveckling.

51. Att uppdra till samtliga nämnder att genomföra praktiska beredskapsövningar inom kommunens verksamheter.

52. Säkra framtiden för Arboretum Norr och utveckla området som en levande grön lunga för Umeå.

53. Medverka i nära samverkan med näringsliv och lokala aktörer till att bygga ut laddinfrastruktur för både tunga fordon och personbilar i Umeå.

54. Uppdra till tekniska nämnden att plantera fler träd i både nya stadsdelar och i befintliga miljöer för att skapa trivsammare stadsmiljöer, bättre luftkvalitet och ett bättre lokalklimat under varma somrardagar.

Kultur och fritid

55. Uppdra till tekniska nämnden och fritidsnämnden att anordna en hundrastplats på en lämplig plats.

56. Uppdra till kommunstyrelsen och fritidsnämnden att skapa förutsättningar för en privatbyggd och privatdriven gästhamn i centrala Umeå, samt för ställplatser för husbilar och husvagnar på lämplig plats.

57. Uppdra till fritidsnämnden att konkurrensutsätta driften av nämndens badverksamhet.

58. Uppdra till fritidsnämnden att tillgänglighetsanpassa badplatser i kommunen för att säkerställa att rörelsehindrade kan bada.
59. Uppdra till fritidsnämnden att införa en generell övre åldersgräns på 19 år för fritidsgårdar och mötesplatser för unga.
60. Uppdra till fritidsnämnden och kulturnämnden att öka granskningen av föreningar som erhåller kommunala bidrag i syfte att motverka fusk och felaktigheter.
61. Uppdra till fritidsnämnden att utreda åtgärder för att säkerställa tryggheten i anslutning till idrotts- och fritidsanläggningar.
62. Att uppdra till fritidsnämnden, kulturnämnden och för-och grundskolenämnden att utreda behovet av aktiviteter för barn i mellanstadieålder som inte vistas i fritidshem
63. Uppdra till för- och grundskolenämnden och kulturnämnden att utveckla samarbetet mellan bibliotek och förskolor med "bokpåsar" som kan lånas hem direkt från förskolan.
64. Uppdra till fritidsnämnden, kulturnämnden och individ- och familjenämnden att införa fördelningsnycklar för föreningsstöd som idag inte baseras på schabloner eller liknande, i syfte att tydliggöra nivån på föreningsstöd och säkerställa objektivitet.
65. Uppdra till kommunstyrelsen att införa som rutin att Föreningsbyrån ska vara med i beredningen vid alla ärenden där kommunala medel betalas ut till föreningslivet, för ökad transparens och sammanhållen handläggning.
66. Uppdra till fritidsnämnden att se över parkeringsavgifterna i anslutning till idrotts- och friluftsanläggningar i syfte att öka tillgängligheten till att motionera
67. Uppdra till fritidsnämnden och tekniska nämnden att se över säsongslängderna för vinteridrotterna.

Bostadsbyggande

68. Uppdra till byggnadsnämnden att identifiera åtgärder för att förkorta ledtider i plan- och byggprocessen, med målet att öka förutsägbarheten för både kommunen och byggaktörer.
69. Uppdra till kommunstyrelsen att införa tjänstegarantier i kommunens myndighetsutövning, där kommunen åtar sig att handlägga ärenden inom utsatt tid när kompletta handlingar finns. Vid överskriden handläggningstid ska sökande kompenseras genom reducerad avgift.
70. Uppdra till byggnadsnämnden att i större utsträckning möjliggöra för privata aktörer att själva ansvara för och finansiera planarbetet, i syfte att effektivisera processen och öka takten i framtagandet av nya detaljplaner.

71. Uppdra till byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden att införa automatiserade beslut vid enklare lov-, anmälnings- samt tillståndsärenden, i syfte att effektivisera handläggningen.

72. Uppdra till kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.

73. Uppdra till AB Bostaden att avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd, för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

74. Uppdra till kommunstyrelsen att möjliggöra för företag och privatpersoner att dela upp betalningen av mark. Till exempel genom att merparten av köpeskillingen av markförvärv betalas först vid slutbesked.

75. Uppdra till byggnadsnämnden att se över och minska kommunala särkrav (dvs krav som går utöver Boverkets byggregler) som driver kostnader

Fler jobb och bättre företagsklimat

76. Uppdra till byggnadsnämnden, individ- och familjenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och äldrenämnden att införa efterhandsdebitering av all myndighetsutövning för att säkerställa förutsägbarhet gentemot privatpersoner och enskilda företag.

77. Uppdra till kommunstyrelsen att införa utmaningsrätt inom kommunal verksamhet, vilket innebär att enskilt drivna företag kan utmana kommunal verksamhet för upphandling.

78. Uppdra till kommunstyrelsen att med externt stöd genomlysas all kommunal verksamhet, såväl inom förvaltningarna som de kommunala bolagen, gällande förekomsten av osund konkurrens. Kommunen ska skyndsamt ge förslag för att åtgärda eventuell förekomst av osund konkurrens.

79. Uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för att skapa bättre planberedskap för handels- och företagsetableringar i attraktiva lägen. Företag ska kunna välja mellan flera olika markområden planlagda för handel när de vill etablera sig i Umeå.

80. Uppdra till miljö- och hälsoskyddsnämnden att förlänga möjligheten till serveringstillstånd för restauranger och nattklubbar till kl. 03.00.

81. Uppdra till tekniska nämnden att ta bort tidsperioderna för uteserveringar för att underlätta för uteserveringar året om

Övrigt

82. Uppdra till berörda nämnder att åiterrapportera och redovisa hur medlen för Umeå växer tryggt och säkert har använts, samt vilken effekt som insatserna har gett eller beräknas ge.

83. Uppdra till tekniska nämnden att införa möjligheten för vägföreningar att söka ett särskilt driftsbidrag av samma modell som det statliga för att matcha upp investeringsandelen om 30 % som det statliga stödet inte finansierar.

84. Uppdra till kommunstyrelsen och tekniska nämnden att återinföra en form av den tidigare köp/sälj-modellen för att bland annat reducera kommunens lokalkostnader.

85. Uppdra till tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens städfunktioner.

86. Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att säkerställa att viten till följd av förseningar fördelas till den nämnd eller verksamhet som orsakat förseningen, samt att ansvar i oklara fall ska bäras av kommunstyrelsen.

87. Uppdra till tekniska nämnden att under mandatperioden 2026–2030 genomföra ett omtag i belysningsfrågan på landsbygderna genom att revidera riktlinjerna för vägbelysning för undvikande av att befintlig belysning släcks. Uppdraget innebär att stärka dialogen med berörda byar och säkerställa att kriterier som trygghet, trivsel, livskvalitet och attraktionskraft vägs in vid kommande prioriteringar och upprustning.

88. Uppdra till samtliga nämnder att se över sina rutiner kring utköp av personal med målet om att minska kostnader

89. Uppdra till tekniska nämnden att göra en årlig översyn av IT-system och vilket behov som finns, i syfte att minska kostnader för outnyttjade abonnemang.

90. Ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med föreningsliv och privata aktörer ta fram en konkret plan för etableringen av en ny evenemangsarena i Umeå.

Budgetramar nämnder och styrelser 2027

Belopp i tkr om annat inte anges

Nämnd/styrelse (belopp i tkr)	Ram 2026 (S/MP)	Ram 2027 (S/MP)	Ram 2026 Alliansen	Alliansen jmf S/MP
Överförmyndarnämnden	-16 753	-20 814	-20 814	-
Kommunstyrelsen (ink. fin. kostnader pensioner)	-1 348 388	-1 416 914	-1 362 414	54 500
<i>Specifikation:</i>				
<i>Kraftverksamhet</i>	107 000	107 000	107 000	-
<i>Kollektivtrafik</i>	-179 566	-187 566	-187 566	-
<i>Umeå Folkets Hus</i>	-26 821	-27 089	-21 089	6 000
<i>Västerbottens Museum</i>	-19 093	-21 326	-21 326	-
<i>Norrlandsoperan</i>	-35 645	-37 409	-37 409	-
<i>Friskvårdsbidrag</i>	-7 747	-7 825	-7 825	-
<i>Fackliga förtroendemän</i>	-14 235	-16 676	-16 676	-
<i>Tillväxtanslag</i>	-34 904	-34 904	-24 904	10 000
<i>Anslag för övriga oförutsedda behov</i>	-31 337	-34 337	-6 837	27 500
<i>Avskrivningar</i>	-620 757	-656 221	-656 221	-
<i>Finansiell leasing:</i>				
<i>avskrivningar</i>		-111 768	-111 768	-
<i>finansiella kostnader</i>		-66 600	-66 600	-
<i>justering hyreskostnader</i>		178 368	178 368	-
<i>Utrangeringar</i>	-12 000	-12 000	-12 000	-
<i>Pensioner nettokostnad</i>	-180 381	-178 484	-18 484	-
<i>Administration, bidrag, pol verksamhet, övrigt</i>	-292 902	-310 077	-299 077	11 000

Kommunfullmäktige	-4 048	-4 120	-4 120	-
Personalnämnd	-1 336	-2 082	-2 082	-
Valnämnd	-19 938	-3 576	-3 576	-
Tekniska nämnden	-1 633 700	-1 764 675	-1 759 975	4 700
Byggnadsnämnden	-65 537	-69 910	-69 910	-
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-22 654	-25 594	-25 594	-
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-104 497	-122 488	-122 488	-
Äldrenämnd	-1 511 637	-1 616 698	-1 636 698	-20 000
Individ- och familjenämnden	-1 872 190	-1 976 354	-1 976 354	-
Fritidsnämnden	-166 268	-139 432	-139 432	-
Kulturnämnden	-177 706	-187 111	-179 111	8 000
För- och grundskolenämnd	-2 384 944	-2 435 819	-2 460 669	-24 850
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-680 839	-756 869	-756 869	-
Gemensam IT-nämnd (Umeå, Skeå, Vän)	-1 908	-10 619	-10 619	-
Gemensam nämnd Umeåregionen, adm	-5 197	-5 404	-5 404	-
Skattesänkning, 20 öre år 2027			-80 400	-80 400
Finansiella kostnader, förändring p.g.a. lägre genomförandegrad av investeringar i plan (80 procent genomförande) (mnkr)	348,1	425,8	421,6	4,2
Resultat S/MP-budgeten (mnkr)	-205,3	-107,7		
Resultat Allians-budgeten (mnkr)			-53,85	